

۴۰۵۷

**تعیین نیازهای تفریحی بازدیدکنندگان پارک های جنگلی
(مطالعه موردی: تفرجگاه جنگلی حسن گاویار شهرستان نور آباد)**

معصومه منصوری^۱، ضیاءالدین بادهیان^۲، کامران عادلی^۳، کامیاب ابراری^۴، جواد سوسنی^۵

چکیده

با توجه به تقاضای روزافزون مردم به تفرجگاهها و مراکز تفریحی، تحلیل‌های اقتصادی و اجتماعی و بررسی کامل خواسته‌های مردم برای فراهم آوردن امکانات و تسهیلات لازم، امری ضروری است. تحقیق حاضر حاصل یک مطالعه میدانی است که با هدف ارزیابی نیازهای تفرجگاهی بازدیدکنندگان تفرجگاه جنگلی حسن گاویار شهرستان نورآباد، صورت پذیرفته است. در این تحقیق جهت آگاهی از نظرات بازدیدکنندگان از روش هزینه سفر کلاوسون^۶ استفاده شد و بررسی با تنظیم پرسشنامه و تحلیل نتایج حاصل از آن صورت گرفت. نتایج نشان داد که در بین بازدیدکنندگان مردها و متأهلین بالاترین درصد افراد بازدیدکننده را تشکیل می‌دهند. اکثر بازدیدکنندگان از قشر تحصیل کرده بوده که از نظر مالی وضعیت متوسطی داشته و در دستگاه‌های دولتی و بخش خصوصی اشتغال دارند. بیشتر بازدیدکنندگان در کلاس ۳۰ تا ۴۰ سال قرار دارند و اغلب آنها در فصول بهار و تابستان از این پارک بازدید می‌نمایند. استفاده کنندگان غالباً به صورت گروهی به تفرجگاه می‌آیند و بیشتر آنها مایلند که اوقات فراغت خود را در مناطق جنگلی بگذرانند. استراحت و استفاده از هوای سالم و دیدن چشم‌انداز طبیعی منطقه مهمترین دلیل مراجعه بازدیدکنندگان اعلام شد. حفظ حالت طبیعی تفرجگاه، وجود امکانات رفاهی و اقامتی و امکانات تفریحی مناسب و بهداشتی در تفرجگاه مورد تأیید افراد بازدیدکننده بوده است. برای بهبود امکانات پارک، اکثر بازدیدکنندگان مایل به پرداخت ورودی هستند و تقریباً تمام گردشگران تأکید به حضور نیروهای امنیتی در منطقه دارند.

کلمات کلیدی: تفرج، بازدیدکنندگان، تفرجگاه جنگلی، روش هزینه سفر، پرسشنامه

- ۱- دانشجوی کارشناسی ارشد جنگلداری، دانشکده کشاورزی، دانشگاه لرستان (mmansoori83@yahoo.com)
- ۲- استادیار گروه جنگلداری دانشکده کشاورزی، دانشگاه لرستان (badehian.z@lu.ac.ir).
- ۳- استادیار گروه جنگلداری دانشکده کشاورزی، دانشگاه لرستان (adeli.k@lu.ac.ir).
- ۴- استادیار گروه جنگلداری دانشکده کشاورزی، دانشگاه لرستان (abrari.k@lu.ac.ir).
- ۵- استادیار گروه جنگلداری دانشکده کشاورزی دانشگاه لرستان (soosni.J@lu.ac.ir).

با توجه به تقاضای روزافزونی که نسبت به تفرجگاه‌ها و مسأله تفریح در حال حاضر احساس می‌شود، تجزیه و تحلیل آنها از دیدگاه اقتصادی و اجتماعی و بررسی کامل خواسته‌های مردم و بالاخره ارایه نتایج این پویاها و همچنین پیش‌بینی نیازهای تفرجگاهی و اوقات فراغت کاری است که با وجود دشواری به علت ضرورت باید انجام گیرد (امیرنژاد و عطائی سلوط، ۱۳۹۰). با وجود این که اهمیت جنگل‌ها، فضای سبز و پارک‌ها در زندگی بشر غیرقابل انکار است، ولی متأسفانه چون خدمات این گونه اکوسیستم‌ها به طور کامل در بازارهای تجاری جذب نمی‌شوند و یا به نحو شایسته‌ای بر حسب اعداد و ارقام قابل مقایسه با خدمات اقتصادی و سرمایه‌ای بیان نمی‌شوند، اغلب اهمیت بسیار کمی در تصمیم‌گیری‌ها و اتخاذ خط‌مشی‌ها دارند (اسماعیلی ساری و سعودی‌شهابی، ۱۳۸۹). از طرفی دیگر، شناسایی و تحلیل عوامل تاثیرگذار بر تقاضای تفرجی کمک شایانی در اجرای مدیریت موفق تفرجگاه‌ها و در نتیجه آن رضایت‌مندی استفاده‌کنندگان از این مناطق است. این موضوع در تعیین برنامه‌ریزی برای تامین نیازهای آتی امری اجتناب‌ناپذیر است (مافی غلامی و یارعلی، ۱۳۸۸). هر تفرجگاه با توجه به موقعیت جغرافیایی، جاذبه‌های طبیعی، نزدیکی به مراکز جمعیتی، تسهیلات خدماتی و تفرجی درون و مجاور آن، مراجعه‌کنندگان و گردشگران خاصی خواهد داشت که به تبع آن نیازهای تفرجی خاصی هم خواهند داشت که ممکن است با استفاده‌کنندگان سایر مناطق تفرجی متفاوت باشد، به همین دلیل نیاز است تا در مناطق تفرجی مختلف عوامل موثر بر تقاضای تفرجی مشخص و مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد (ویلیس^۷، 1997؛ جوزی و رضائیان، ۱۳۸۰) و با توجه به روند تغییرات اجتماعی و اقتصادی در جامعه که در نتیجه آن تغییراتی در نوع و چگونگی عوامل موثر بر تقاضای تفرجی خواهد گذاشت، لازم است در دوره‌های زمانی مختلف این عوامل مورد بررسی و بازبینی قرار گیرند. در واقع بدون شناخت کامل عوامل موثر بر تقاضای تفرجی تفرجگاه‌ها، امکان ارزشیابی و قیمت‌گذاری دقیق تفرجگاه‌ها امکان‌پذیر نمی‌باشد (مجابی و منوری، ۱۳۸۴). شناخت این عوامل به روش‌های ارزشیابی کمک خواهد کرد تا دیدگاه و تلقی واقعی استفاده‌کنندگان از مناطق تفرجی به خوبی روشن شود. برای شناخت جامع‌تر این عوامل نیاز است تا بررسی‌ها نه تنها در مناطق تفرجی بلکه در مناطق جمعیتی نیز انجام گیرد تا تصویر واقعی‌تری از وضعیت تقاضای تفرجی در میان توده مردم به دست آوریم. برای رفع نیازهای تفرجی جامعه ضروریست تا مناطقی را به این امر اختصاص داده شود و برای برنامه‌ریزی و مدیریت آنها توجه به علایق و رفتارهای تفرجی افراد جامعه امری مهم به شمار می‌رود. با شناخت این عوامل می‌توان مکان‌یابی، طرح‌ریزی و در نهایت طراحی‌های مناسبی را به اجرا گذاشت (محمودی، ۱۳۸۴). تاریخچه ارزیابی تفرجگاه‌های جهان بیانگر استفاده از روش‌های مختلفی می‌باشد که هر یک از این روش‌ها به تناسب شرایط و امکانات شیوه خاصی را جهت دستیابی

7-Willis(1997)